

Історія Державного гемологічного центру України

7 вересня 1993 року Головне управління дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння Міністерства фінансів України підтримало ініціативу виробників і розробило проект постанови Кабінету Міністрів України «Про створення Державного гемологічного центру України», яка була прийнята 7 вересня 1993 року за № 713. Директором цієї організації за наказом Міністра фінансів України Г.О. П'ятченка став доктор геолого-мінералогічних наук, фахівець у сфері оцінки дорогоцінного каміння Індутний Володимир Васильович (наказ Мінфіну від 25.10.93 № 81). Чисельність працівників організації була визначеною у кількості 17 осіб.

3 листопада 1993 року по вересень 1994 року ДГЦУ здійснив підготовку власних фахівців-гемологів в гемологічному центрі Московської геологорозвідувальної Академії, створив базу колекцію коштовних каменів зі 120 найменувань, закупив сучасне гемологічне обладнання для забезпечення діяльності лабораторії, а також разом з

металів і дорогоцінного каміння підготував матеріали для розробки низки важливих проектів нормативних документів щодо класифікації природного каміння (постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1994 р. № 512), а також «Про видання довідників оптових цін на діаманти, дорогоцінне, напівдорогоцінне та декоративне каміння» (постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 1995 р. № 369).

Менше року знадобилося, щоб ствердити ДГЦУ як повноцінну експертну організацію серед подібних на теренах колишнього СРСР та країн далекого зарубіжжя. Однак головним здобутком ДГЦУ та серйозним кроком до встановлення фінансової дисципліни у сфері обігу та торгівлі природним камінням стала робота з виконання точної експертизи для митних органів.

У вересні 1994 року відкрито першу міжнародну виставку і науковий симпозиум з питань дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння «Кам'яні барви України». Виставка пройшла з великим успіхом. У ній взяли участь торговці з

Індії, Австрії, Росії, Німеччини, Польщі та України.

У вересні 1995 року було прийняте рішення про проведення другої виставки-ярмарку.

Для оприлюднення довідкових показників вартості природного каміння та штучних його заміників, а також на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 31 травня 1995 р. № 369, проект якої був розроблений спільно з Головним управлінням дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, ДГЦУ започаткував офіційне інформаційно-довідкове видання «Коштовне та декоративне каміння». Уже в першому номері було оприлюднено вперше розроблений в Україні довідник вартості діамантів, впорядкований фахівцями ДГЦУ, також представлено вартісні показники на напівдорогоцінне та декоративне каміння

До кінця 1995 року ДГЦУ виконав більше тисячі експертиз, взяв участь у численних виставках дорогоцінного каміння, провів перші навчання з товарознавства коштовних каменів для працівників Державної митної служби України.

У 1996 році 26 червня набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України «Про акредитацію та підготовку експертів-гемологів дорогоцінного, напівдорогоцінного та декоративного каміння» (№ 673). Про актуальність цього документа говорили такі цифри: у 1992 році в Україні було лише 7 фахівців з експертизи діамантів (усі вони працювали на Вінницькому та Київському ювелірних заводах) і жодного фахівця з експертизи декоративного і напівдорогоцінного каміння, перлів та кольорового дорогоцінного каміння.

У 1997 році з набранням чинності Закону України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» всі види діяльності ДГЦУ були повністю визначені законодавчо, що закріпило авторитет організації та дозволило більш плідно співпрацювати з Міністерством фінансів України у системі контролю за обігом дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння.

У цей час при Міністерстві фінансів України вже було створено єдину систему контролю, яка відповідала всім вимогам ринку і суспільства у цій сфері. Відтак робота ДГЦУ була зосередженою на доведенні нормативно-правових засад діяльності до вимог світового законодавства, і, зокрема, актуальності набирали питання, пов'язані з експертизою та оцінкою культурних цінностей, як тих, що містили дорогоцінні метали та дорогоцінне каміння, так і тих, які набували статусу коштовних з інших причин. Саме в цей час в ДГЦУ під керівництвом В.В. Індутного почали проводитись роботи щодо розробки методик оцінки культурних цінностей.

У 1999 році Міністерство фінансів України подало до Кабінету Міністрів України проект постанови «Про затвердження Правил атестації дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення, напівдорогоцінного каміння», яка була введена в дію 6 вересня 2000 року за № 1396. Цим документом були визначені усі вимоги до супровідної документації при здійсненні торгових операцій з коштовним камінням у повній відповідності до світової практики. Крім того, в документі було визначено порядок ведення реєстру власних і торгових назв природного ка-

міння з родовищ України. Введення на території України цих правил дозволило суттєво розширити зв'язки з іноземними гемологічними установами та досягти визнання результатів експертиз, виконаних експертами ДГЦУ в численних країнах світу.

У 2000 році було створено сайт ДГЦУ (<http://www.gems.org.ua>), який містить наступну інформацію: послуги з експертизи, яку виконують експерти-гемологи ДГЦУ; навчання, яке можна отримати на базі ДГЦУ; різноманітні спеціалізовані видання, що випускає ДГЦУ; галерею зображень декоративного каміння України із зазначенням його споживчих характеристик, торгових і власних назв та ін. Сайт регулярно оновлюється.

У 2001–2002 роках ДГЦУ активно продовжує роботу зі створення проєктів нормативної бази щодо оцінки культурних цінностей. Зокрема, разом з Державною службою України по переміщенню культурних цінностей через митний кордон України було розроблено типовий перелік критеріїв оцінки, який згодом був внесений до пункту 8 постанови Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2003 р. № 1343 «Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення».

З 2003 року Україна є повноправним учасником Кімберлійського процесу, має власний сертифікат цієї організації і користується великою повагою серед інших країн-учасниць цієї міжнародної організації. Кожна торгова партія алмазів, яка ввозиться на територію України або вивозиться з її території, підлягає гемологічній експертизі і сертифікації відповідно до вимог Сертифікаційної схеми Кімберлійського процесу.

У 2005 році ДГЦУ став учасником Всесвітньої ради з бурштину в Польщі (м. Гданськ), де розпочато співпрацю ряду країн (Росія, Україна, Польща, Литва) зі створення єдиної системи сертифікації бурштину та боротьби з його незаконним видобутком і контрабандою.

До 2006 року обсяг експертиз у ДГЦУ досяг 25 тисяч на рік. До цього часу в ДГЦУ навчання здійснили не

тільки українські громадяни, але й громадяни Австралії, Естонії, Німеччини, Швейцарії, Росії, Польщі і деяких інших країн.

ДГЦУ досяг визнання у світі як експертний і навчальний центр.

9 січня 2007 року ДГЦУ отримав запрошення від Президента Всесвітньої конфедерації ювелірних виробів, виробів зі срібла, алмазів, перлів та самоцвітів (СІВЮ – Всесвітня конфедерація) д-ра Гаєтано Кавальєрі стати повноправним членом цієї організації.

З 2008 року Україна в особі ДГЦУ є повноправним членом СІВЮ. Статус повноправного члена СІВЮ дозволяє брати участь у розгляді та прийнятті рішень цієї організації, здійснювати вплив на світову ювелірну промисловість, постійно слідкувати за розвитком законодавств багатьох країн у цій сфері, а також активно взаємодіяти з членами національних галузевих організацій, що займаються добуванням, міжнародною торгівлею дорогоцінним камінням або дорогоцінними металами, огрануванням дорогоцінного каміння, дизайном та виготовленням ювелірних виробів, їх оптовою та роздрібною торгівлею на національних рівнях.

1 квітня 2008 року на посаду директора ДГЦУ було призначено Дрогомирецького Володимира Володимировича.

У 2008 році було створено два нових структурних підрозділи ДГЦУ: науково-дослідну лабораторію та сектор організації навчальних заходів.

У 2009 році було зареєстровано і у червні вперше опубліковано довідковий бюлетень «Довідник цін коштовного та декоративного каміння», в якому на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 31 травня 1995 р. № 369 публікуються цінні показники на дорогоцінне, напівдорогоцінне та декоративне каміння.

У журналі «Коштовне та декоративне каміння» як у науково-практичному виданні продовжилось публікування матеріалів за результатами наукових досліджень дорогоцінного, напівдорогоцінного та декоративного каміння, висвітлення наукових досягнень та розробок у сфері гемології тощо.

Журнал «Коштовне та декоративне каміння» входить до переліку наукових фахових видань України, затвердженим ВАК України.

У 2009–2010 роках модернізовано початкову класу, поліпшено та комфортно облаштовано кабінети і місця для експертизи, а також інші робочі приміщення.

15 грудня 2011 року на посаду директора ДГЦУ призначено кандидата технічних наук, доктора філософії у технічних науках Лисенка Олексія Юрійовича.

У 2012 році у ДГЦУ була створена робоча група з підготовки Закону України «Про гемологію», яка підготувала проект закону під робочою назвою «Про заходи щодо впорядкування ринку коштовного і декоративного каміння України».

На початку 2012 року Науково-технічною радою ДГЦУ прийнята програма здійснення комплексних заходів зі створення єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи з гемології за темою «Створення єдиної гемологічної інформаційної платформи засобів і продукції українського сегмента світового ринку товарів і послуг у сфері гемології», яка запланована на 2012–2016 рр. і виконується в три етапи. Основними завданнями зі створення такої системи є розробка технологій обробки інформації та архітектурного рішення побудови системи, вибір і обґрунтування системних програмних засобів та апаратної частини, розробка програмного забезпечення щодо здійснення автоматизації та уніфікації експертної діяльності ДГЦУ, забезпечення інформаційної підтримки сертифікаційної схеми Кімберлійського процесу, інших міжнародних гемологічних проектів, забезпечення централізованого зберігання всіх документів та інше.

Ця робота ведеться відповідно до:
- розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.10.2007 р. № 845-р на основі якого створена робоча група (у тому числі з Державним гемологічним центром України) з розроблення переліку документів, які подаються в електронному вигляді для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються підприємствами через митний кордон України;

- законів України від 22.05.2003 №851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг» і від 22.05.2003 №852-IV «Про електронний цифровий підпис» та відповідно до норм «Закону про інформацію».

16 липня 2012 року Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації підтвердило, що ДГЦУ внесено до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави (свідоцтво серії НГ № 01715 від 16 липня 2012 року).

За висновками експертної комісії з проведення державної атестації науково-дослідних (науково-технічних) установ та згідно з наказом Держінформнауки України від **1 жовтня 2012 року** № 175 «Про затвердження результатів атестації бюджетних наукових установ» Державний гемологічний центр України при Міністерстві фінансів України атестовано з рейтинговою оцінкою 361 бал та віднесено до категорії «Б1» терміном на 5 років.

У 2012 році ДГЦУ брав участь у роботі постійної міжнародної експертної комісії міжнародних виставок бурштину «Amberif», «Ambermart» (м. Гданськ, Польща) та у роботі Всесвітньої ради з бурштину у складі комісії із сертифікації (Беліченко О.П.). Беліченко О.П. за багаторічну роботу у Всесвітній раді з бурштину і значний особистий внесок у становлення міста Гданська як світової столиці бурштину

отримала подяку та почесну медаль президента міста Гданська.

21 грудня 2012 року Державний гемологічний центр України отримав сертифікат про включення його до списку офіційних лабораторій CIBJO (Всесвітньої конфедерації ювелірів).

3 2013 року ДГЦУ видає експертний висновок за результатами атестації діаманта у відповідності до ТУ У 36.2–21587162.001:2002 та класифікації, ухваленої Міжнародною Алмазною Радою (IDC).

У травні 2013 року мером міста Гданська (Польща) Павлом Адамовичем ДГЦУ було відзначено Подякою за виконання і участь у роботі Всесвітньої ради з бурштину за період 2008-2013 рр.

20 серпня 2013 року в офіційному журналі ЄС (№ L 222) оприлюднено Виконавчий регламент Європейської Комісії 789/2013, яким підтверджується статус ДГЦУ як уповноваженої установи з оформлення сертифікатів та вирішення інших питань впровадження вимог сертифікаційної схеми Кімберлійського процесу при торгівлі необробленими алмазами.

Упродовж 2013 року були підписані Генеральні договори, які охоплюють основні аспекти гемологічного сектору економіки, між ДГЦУ та Казахстаном (АТ «НаЦЕКС»), Італією (ICE – Italian Trade Commission), США (Rockland Financial Corporation), Чеською Республікою (Spartacus Partners Corporation), Міністерством культури АР Крим.

У жовтні–листопаді 2013 року в ДГЦУ пройдуть навчання співробітники Державної служби контролю над дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням Міністерства фінансів Азербайджанської Республіки, що покладе початок плідній співпраці між Україною і Азербайджаном у сфері гемології.